

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

הועדה לקידום מעמד הילד

בראשות חברת המועצה אופירה יוחנן וולק

שהתקיימה ביום רביעי ב-30.3.2016, שעה 16.00

כ' אדר ב' תשע"ו

בניין העירייה, קומה 12

סטנוגרמה

שוש בלו

ורד מועלם

מנהלת לשכה של חברת המועצה אופירה יוחנן וולק

עמוד 1 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

<u>חברי הוועדה</u> <u>מוזמנים ה"ה:</u>	
<u>אופירה יוחנן וולק - יו"ר</u>	
טלי גוזלדני	רכזת פרויקטים - חינוך
אחז אגס	יו"ר פורום "הגנים"
ענת הוכנר	יו"ר ועדת הורי ת"א-יפו
ד"ר חיים נחמה	מנהל אגף בריאות הציבור
מיכל חרל"פ - קציר	רכזת תחום גנ"י שפ"ח
משה אלון	מנהל השפ"ח
אורית מוסל	מנהלת תחום ילד נוער ומשפחה
שרית צרפתי	מרכזת עירונית לנושא ילד ונוער
אילנה הר	מרכזת נושא הטיפול החוץ ביתי
חגית גנן	מנהלת מחלקת לב העיר למשפחה
רוחה דרור	מבקר מועצת הנוער העירונית תל-אביב יפו

עמוד 2 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

עמית ניסן	מועצת הנוער העירונית
חבצלי רעות	
נועה שלום	מ. אגף מזרח
בלהה קורן	מ. אגף מרכז-צפון
מירב אלמוג	אגף מזרח/מחלקת אפיקים
אפרת מרקס	עו"ס לחוק נוער
מירב בן יהודה	מרכזת נושא ילד ונוער אגף צפון
ורדה זקהיים	יו"ר לילך התנדבות מכל הלב
אנזל רותי	מנהלת האגף לחינוך על יסודי ולקידום ילדים ונוער
לאה זיידה	מנהלת המחלקה לחינוך יסודי
תמי הורביץ	רשת חברתית
זיידתי יוסף סרי	רשת חברתית - מדריכה
איריס פאר כלף	מרכזת ילד ונוער - אגף מזרח
נרי מנור	מרכזת נושא ילד ונוער - אגף דרום
מורן אסולין	חוק נוער - אחווה
ורד גליקמן	עו"ס חוק הנוער שער יפו

עמוד 3 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

מנהלת היחידה הטיפולית - 'אכפת'	דורית היינס
	מושקו כץ
רשת חברתית	זיידתי יוסף ספי

על סדר היום:

- הערכות פסיכולוגיות בגני הילדים ובבתי הספר היסודיים -
 - משה אלון, מנהל השירות הפסיכולוגי.
 - מיכל קציר, פסיכולוגית מומחית.
- חוק הנוער - שרית צרפתי, מרכזת נושא חוק הנוער.
שינויים אחרונים בחוק הנוער - מושיקו בלס, מנהל מדור תנועות וארגוני נוער.
- סיכום ועדכונים - אופירה יוחנן וולק, יו"ר הוועדה

* * * * *

אופירה יוחנן וולק-יו"ר:

אחר צהריים טובים, אני שמחה לפתוח את הישיבה.
נפתח בנושא הראשון שעל סדר היום - אנחנו נתחיל עם משה אלון, בבקשה.

הערכות פסיכולוגיות בגני הילדים ובבתי הספר היסודיים

מר משה אלון:

אנחנו נתבקשנו לדבר על הנושא של הערכות פסיכולוגיות לילדים בגני הילדים ובבתי הספר. אני רוצה להגיד שכבר היה לנו דיון מוקדם אצל אופירה, עם נציגים של מחלקות שונות של החינוך לדון דיון מקדמי, או שיח מקדמי על זה, ולהכין אותו לקראת כאן.

עמוד 4 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
ויו"ר קידום מעמד הילד

אני אגיד כמה מילים כלליות על הנושא של ההערכות. פעם היה מדובר על אבחונים פסיכולוגיים, היום אנחנו מדברים על מילה רחבה יותר שנקראת הערכות, שהיא מכילה גם את האבחונים בתוכם. כי הערכות יכולות להיעשות בדרכים שונות ובכלים שונים. זה יכול להיעשות דרך תצפית על ילד, וכתוצאה מזה להפיק הערכה. זה יכול להיעשות דרך שיח עם מחנכת, עם הורים, עם בעלי תפקידים נוספים, ילדים שנמצאים בטיפולים לאורך זמן אצל מטפלים שונים בבית הספר, ועל סמך הדיווחים בכתב או בע"פ לאורך זמן אפשר גם כן להפיק את ההערכה. ואפשר גם להפיק הערכה דרך אבחון שהוא יכול להיות אבחון בכלים שונים. יכול להיות אבחון שיתמקד בתחום האינטליגנציה, בתחום האינטליגנציה והדידקטיקה, בתחום של האינטליגנציה או החלק האישיותי. וכל מיני הרכבים כאלה ואחרים שעל פי השאלה שנשאלת או מוצגת לפסיכולוג. אז כך שהמילה הערכות היום היא מילה רחבה מאוד, והיא בהחלט לא חד ממדית כמו המילה, כמו שפעם היה נהוג עם נושא האבחון. אני רוצה להגיד שבשאיפה, אנחנו לא שואפים להגיע להרבה אבחונים כי לרוב לא צריך, לרוב יש דרכים אחרות. גם לנו איזושהו חשש מסוים שאם בית ספר יעלה או יבקש הרבה אבחונים, או גן ילדים, זה יכול להיות דווקא מהלך מחליש ולא מהלך מחזק. כי באיזושהו מקום החשש הוא שיגידו 'יש לנו 50 ילדים או 20 ילדים מאובחנים', וזה יכול להציג איזושהי כמות גדולה של ילדים שיש להם לכאורה בעיות בבית הספר, ואז זה יכול לשמש משהו במהלך הגנתי מסוים שיכול לשים 'אוקי, קשה לנו כי יש כאלה וכאלה', ולא לשים את הדגש על הדרך הטיפולית או על הדרך שצריך לעבור עם הילד שחלק מזה זה ההערכה ולא דווקא אבחון, ולפתח תוכניות התערבות כתוצאה מזה. הייתי אפילו ממשיל את זה לעולם הרפואה הסיני, שכמה שמגיעים פחות לאבחונים לרופא זה סימן טוב יותר שהוא עושה עבודה מניעתית, עבודה התערבותית קודמת ולא להגיע אליו. וככה גם כמה שיגיעו אלינו פחות לאבחונים זה סימן שהצלחנו בכלים נוספים ובדרכים נוספות יחד עם בעלי תפקידים בתוך המערכת לטפל בילדים.

יש תחום מסוים, או קבוצת ילדים מסוימת, שאבחונים חייבים לעשות להם. זה ילדים שיש החלטה בסופו של דבר, בסופה של דרך שמגיעים, וצריך להגיש אותם לוועדות השמה. הם חייבים לעבור אבחון מקיף ואז אנחנו בהחלט עומדים במשימה הזו, אם זה מדובר בגני ילדים או בבתי הספר היסודיים, אנחנו עושים להם את האבחונים. אני רוצה להגיד שבסך הכול צריך לדעת שמדי שנה אנחנו דנים רק בוועדות ההשמה בקרוב ל-2,400 ילדים. 2,400 ילדים נדונים בוועדות ההשמה, שחלקם זה ילדים שבאים להשמות חוזרות שעל פי חוק החינוך המיוחד כל שלוש שנים מי שכבר יושב בחינוך המיוחד, צריך להידון מחדש. ואז לגבי רובם אנחנו כבר מספקים הערכות כי יש כבר מידע על הילדים האלה בטווח של שלוש השנים. אבל צריך לשים לב לכמות הגדולה של

עמ' 5 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

ילדים, שרק לצרכי החינוך המיוחד וועדות ההשמה, איזה היקף השקעה נדרשת ואנחנו צריכים לעמוד בדבר הזה.

בשיח המקדים שהיה לנו אצלך אופירה, בעצם עלה הצורך להגיד שהערכות זה לא תפקיד מרכזי, אלא העבודה המניעתית היא הדבר המרכזי. איך אנחנו נגיע לילדים כמה שיותר מוקדם, בגילאים צעירים יותר, או כמה שיותר מוקדם מבחינת הופעת התופעה אצלם שמחייבת התערבות ולעשות את ההתערבויות הראשוניות המקדימות. זיהינו שבגיל הרך אנחנו נמצאים בעיר בחסר רב בעבודה, לפחות של השירות הפסיכולוגי. דהיינו ילדים בגילאי 3-4 אנחנו לצערי במיעוט של גנים נמצאים בהם, ולא נמצאים.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אנחנו מדברים על הטרם-טרם.

מר משה אלון:

טרם-טרם, וטרם חובה. אנחנו לא מדברים על טרם-חובה מעורב עם חובה שם אנחנו כן נמצאים, וקיבלנו החלטה למרות שלא קיבלנו תוספת תקינה, לא ליצור מצב שיש גנים מעורבים ולא נתייחס לחלק מהילדים. זה העמיס עלינו המון, אבל בכל זאת קיבלנו את ההחלטה הזאת לפני כמה שנים. בכל אופן בגילאי 3-4 אנחנו לא נמצאים וזה חסר אדיר. אבל לא רק זה חסר אדיר, אלא גם העובדה שאין מרכזים טיפוליים מספיק לילדים האלה, בגילאים האלה. ולא מזמן הייתה ישיבה אצלנו על ילדים ביפו שמגיעים לגני טרם חובה או חובה מעורבים, ובעצם לא ראו אותם בשנתיים האלה. או בגלל שהיה איתור אבל המשפחות לא מספיק יכולות להתגייס. ודיברו על ילדים באמת במצב נוראי. אמרתי להם שאני בא לישיבה הזו ואני אעלה את זה. אנחנו מזהים קרוב ל-70 כיתות גן בגילאים האלה בדרום, דרום-מזרח העיר, שרק ל-8 מתוכם אנחנו נותנים שירות. מדובר על משרה ייעודית שקיבלנו לעבודה בגני מהגרי עבודה ומבקשי מקלט, שאנחנו עובדים איתם כן בגילאים האלה של 3-4, אבל נשארו עוד 63 כיתות גן שאנחנו לא מגיעים אליהם אלא רק במקרים מאוד דחופים.

גב' ענת הוכנר:

אז איך בחרו דווקא כיתות גן אחת מתוך כל ה-63?

עמוד 6 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מתוך ה-70.

מר משה אלון:

נעשתה עבודה ביחד עם הפיקוח. אמרנו להם 'תשמעו, בחצי המשרה שקיבלנו אפשר לעבוד עם 8 כיתות גן, בואו נעשה בחירה של הכיתות'. ונעשתה בחירה, עשינו סיורים מוקדמים. גם מנהלת השכונה הייתה שותפה לזה, וזה בעיקר בשכונת התקווה. ככה נבחרו שמונה הכיתות. חשבנו שזה המקום לציין את זה, כי שוב, אם רוצים לשאול שאלות על הערכות ואבחונים אז אפשר. אבל נראה לנו שהנושא המרכזי הוא הגיל הרך, והחסר הגדול שלנו שהוא מייצג לא אותנו, אלא את ההתעסקות בגילאים האלה סביב הצרכים של ילדים בהיבט ההתפתחותי מבחינה רגשית, או תחומים נוספים דידקטיים. והילדים האלה בעצם מגיעים לא מוכנים חלקם לגני טרום-חובה, חובה מעורבים. ואז לפעמים כבר מאוחר בהרבה מובנים.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

שאלה פרקטית- אתה אומר שיש קרוב ל-70 כיתות גן?

מר משה אלון:

ב-63 כיתות גן לא נוגעים בהם.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מה אתה צריך? מה כמות התקנים שאתה צריך?

מר משה אלון:

יש מה שנקרא אצלנו 'התוכנית הגדולה', בסדר? התוכנית הגדולה נקראת אצלנו מה שנקרא ליווי התפתחותי, פעם הצגנו את זה כאן בוועדה, שמסוגלת להסתגל יחד עם הגננת על ילד-ילד, לעשות לו הערכה. כתוצאה מזה לפתח תוכנית התערבות כזו או אחרת שמתמקדת בצרכים של הילד, מערבת את ההורים כמה שניתן, מערבת אולי גופים נוספים כמו מכונים להתפתחות הילד, ויש יד שמלווה. על התוכנית הגדולה הזו, על 63 כיתות הגן, זה סדר גודל של 10 תקנים שלנו. זה בערך 2 מיליון ₪. אם אנחנו מדברים על תוכנית קטנה, דהיינו במודל שאני לא כל כך אוהב אותו לגילאים

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

צעירים, לא אוהב אותו, של לבוא לגן אחת לשבועיים ולשבת עם הגננת, להתמקד בעיקר בילדים המתקשים ובהיבטים מערכתיים של הגן, זה גודל של 5 תקנים, שזה בערך סדר גודל של 1 מיליון ש"ח בתקינה שלנו.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

בגנים בדרום מזרח העיר יש את תוכניות מעגן, נכון? יש כמה וכמה תוכניות שקשורות גם לאיתור ולעזרה. מתוך ה-63 שנשארו, אלה כיתות שאין בהן שום דבר?

מר משה אלון:

זה לא אמרתי, אבל אנחנו לא נמצאים שם, את זה צריך לדעת.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

בכלל?

מר משה אלון:

לא.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אבל הן מקבלות משהו אחר?

גב' אורית טופרברג:

זה לא נושא של איתור, זה עוסק בפיתוח מיומנויות היסוד של הילדים. גם בגילאים 3-5, לרוב עם קבוצות ממחצית הגן, לפעמים אנחנו מגיעים לכל הגן במקרים בודדים. אבל אנחנו בוחרים את הילדים שבאמת יש תמימות דעים בין אנשי המקצוע והגננת לגבי מי הילדים שאנחנו בחרנו, הם המסומנים הקשים ביותר או הזקוקים ביותר, ואליהם ניתן איזשהו טיפול פרטני או קבוצתי. אנחנו בערך בכמה שעות, 5 שעות שבועיות לכל הגן. אז תעשו את החשבון, לפעמים אפילו פחות. זה לא שילד מקבל את כל המענה שהוא צריך, אבל הוא מקבל חיזוק בנושא של מיומנויות היסוד. בנושא תחושתני, בנושא קוגניטיבי ובנושא רגשי.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

מר משה אלון:

צריך לדעת שהתוכנית של הליווי ההתפתחותי זה ממש לראות ילד- ילד, ואם ילד יש לו בעיה שפתית, בעיית מוטוריקה, בעיה רגשית, בעיה התנהגותית מסוימת, יש ממש התמקדות ויכולת לעבוד קודם כל עם הגננת על הנושא הזה, לערב את ההורים שלהם בדבר הזה, וללוות אותו לפחות שנתיים אם לא שלוש שנים עד שהוא מגיע לבית הספר.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

זו התוכנית שאז אמרתם שאתם עם הגננות?

מר משה אלון:

כן. יש תוכנית אחרת של התקשרות, היא קשורה לילדים עם בעיות של ויסות רגשי שאיתם אנחנו עובדים. זה נקרא ליווי התפתחותי שעושה מיפוי של כל ילדי הגן. ממש לוקח אותם ומושיב.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

המיפוי נעשה על ידי הגננות, זו ההכשרה של הגננות כדי שהן יעשו את זה?

מר משה אלון:

ביחד, כן.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

היום אין את זה בכלל, גם לא כפיילוט?

מר משה אלון:

יש את זה בחלק מכיתות הגן.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

זה 7 הכיתות עליהן דיברת?

עמוד 9 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

מר משה אלון:

לא. יש בחלק קטן מאוד מהגנים בעיר, שזה לא ממוקד דווקא בדרום. אני אומר שוב, זה דורש משאבים אדירים ואם יתנו לתוכנית הגדולה נלך על זה. יתנו לתוכנית הקטנה, גם טוב.

גב' אורית טופרברג:

אני רוצה רגע להתייחס לעניין של המניעה פה, כי מה שקורה היום גם עם התוכניות שקיימות, עדיין אנחנו מגיעים למצב שבגיל 5, בגיל חובה, אנחנו נמצאים בכיתות לא פשוטות. הצרכים של הילדים והפערים הם עצומים. ובעיקר בעניין הרגשי וההתנהגותי. נגזרת של זה זה כבר המצב הלימודי ובאמת הבשלות שלהם לכיתה א'. ואין שום תמיכה, ואין מסגרת שבאמת עוסקת בתהליך בשלבי האיתור המוקדמים. יש גם חשיבות מאוד גדולה להורים, הורים בגיל זה, בגיל 3 או 4, קשה להם מאוד לקבל את הקושי של הילד. בתהליך כזה שנכנס איש מקצוע ביחד עם הגננת מול ההורים זה כבר נותן איזושהי מעטפת הרבה יותר רחבה, וסיכוי שהילד הזה יקבל את הטיפול שהוא זקוק אליו. האיתור הוא קריטי.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אין לנו וויכוח בנושא איתור ומניעה כמה שיותר מוקדם.

גב' אורית מוסל:

קשור לנושא של מרכזים לגיל הרך.

גב' מיכל חרל"פ-רכזת תחום גנ"י שפ"ח:

אני רוצה להגיד עוד משהו שזיהינו. בעצם הנושא, אנחנו יכולים לחלק את המניעה לכמה שלבים. יש את נושא האיתור שעל זה מדבר הליווי ההתפתחותי והכניסה לגנים. יש את הנושא של בניית תוכנית ההתערבות בתוך הגן, ויש את הנושא של הטיפולים המשלימים. שאחד הדברים שגם זיהינו בעיקר בדרום מזרח לעומת הצפון, זה בעצם שההורים באמת קשה להם לתת את הטיפולים המשלימים. ותוכניות כמו מעגן שנכנסות לגן במתכונת הישנה שלה, כי במתכונת הישנה מעגן עבדו עם הילדים, היום הם יותר עובדים עם הצוותים. חסר לנו עדיין טיפולים פארא-רפואיים. הוצאנו אותם למרכזים טיפוליים ואנחנו רואים בדרום העיר גם ירידה,

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
ויו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

כמו מה? כמו מרכז אביב?

גב' מיכל חרל"פ:

כמו מרכז אביב, כן.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

בעצם את חושבת שהיית צריכה להחזיר חזרה?

גב' מיכל חרל"פ:

צריך גם וגם.

לאה:

מרכז אביב זה לגיל 5 בלבד, לא לגיל 3.

גב' מיכל:

גילאי 3 לא מקבלים. אז אנחנו בחסר גם במקום הטיפול. גם כשאיטרנו.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

כי לצורך העניין אחת הבעיות שיש לנו בדרום מזרח העיר, שמבחינת, אתם תעזרו לי כאן. מבחינת קופות החולים והמכונים להתפתחות הילד, יש לנו באיכלוב, יש לנו בבבלי, אבל אין לנו בדרום מזרח העיר.

גב' מיכל חרל"פ:

הם לא זמינים להם, זה לא נגיש והם לא הולכים. כן, זה ברור. אז זה עוד נתון שאם מסתכלים על מניעה, וכולנו יודעים על המניעה בגיל הרך מה משמעותה הכלכלית, החינוכית והערכית.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

בנושא הזה אנחנו צריכים לטפל בצורה קצת יותר רחבה. תשלחו לי את התוכנית, בואו נלך על שני המיליון קודם, ואז נראה מה נוכל לעשות מזה. עוד משהו?

גב' מיכל:

אני רוצה להגיד שאנחנו מדברים על דרום מזרח, דיברנו על 70 גנים. כמה גנים יש בכלל טרום-טרום וטרום, אורית?

גב' אורית מוסל:

בדרום או בכלל?

גב' מיכל:

בכלל בעיר.

גב' אורית מוסל:

בערך 250.

מר משה אלון:

בואו נתחיל עם הדרום.

גב' מיכל:

נכון, אבל צריך לזכור שיש עוד ילדים, יש עוד הרבה ילדים בעיר. אנחנו חושבים שהמקום הכי קריטי, זה שהכי חסר.

מר משה אלון:

אני יכול לזהות עוד אוכלוסייה מסוימת שאנחנו עושים לה הרבה הערכות, אם אני חוזר לנושא הראשון. זה המעברים מגן ל-א', וכל הנושא של הבשלויות. גם שם על פי חוק אנחנו נדרשים לעשות הערכות ללא מעט ילדים. חלקם גם עוברים אבחונים, ושוב, בעיקרון אנחנו לא מגבילים

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

את עצמנו לכמות מסוימת כי זה על פי חוק. וכמה שעולים אנחנו עושים את זה. אבל גם פה אנחנו מנסים כמה שיותר לא לעשות אבחונים אלא הערכות של ילדים, גם על סמך הניסיון שיש לנו וגם על סמך שיתוף העבודה עם הגנות שיש להן ניסיון ויודעות לעשות את זה. וגם לראות איך בתי הספר נערכים לקלוט ילדים כאלה ואחרים, וזה מכוון אותנו.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

לצורך העניין אורית, יש במרכזים הקהילתיים הכנה לכיתה א', אתם מכירים את הסיפור הזה? יש איזשהו שיתוף פעולה בין גני הילדים, שפ"ח, לבין החוגים האלה? אולי צריך לעשות איזשהי חשיבה.

גב' אורית מוסל:

במתנ"סים יש את החוגים.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

במרכזים הקהילתיים העירוניים, מתנ"ס זה לא משהו שקיים בעיריית תל אביב יפו. וזה לא משהו שקשור לעירייה. אלה מרכזים עירוניים, אולי צריך לעשות איזשהי חשיבה על עיגום משאבים. ואם אתה אומר שיש בעיה בהכנה של הילדים לכיתות א', לחלק את גני הילדים,

מר משה אלון:

לא אמרתי שיש בעיה.

קריאה:

הגנים מכינים אותם יפה לכתה א', זה לא העניין.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אני מתכוונת בקטע החיובי. הרעיון הוא, תנסו לחשוב קצת מחוץ לקופסא, ולראות איך אנחנו מעגנים משאבים ואולי מוצאים איזשהו פתרון.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

גב' לאה זיידה:

אני רוצה לומר שכל הנושא של הרצף מהגן ל-א' הוא לא התכנס בקיץ להכנה לכיתה א', זו עבודה סדירה של שנים שעושים בגן. במקומות שבהם יש קשר אנחנו מנסים לבנות את הקשרים האלה בין בתי הספר לגן, לאורך השנה. ושהגנים יגיעו לבתי ספר, בית הספר יגיע אל הגן. ידברו שם הצוותים החינוכיים, יכירו אחד את השני ורואים איך עושים את הגשר הזה. יש בתי ספר שמכינים מסגרות בקיץ, זה ממש לא הכנה לכיתה א'. קוראים לזה הכנה לכיתה א', אבל אי אפשר בשבועיים להכין לכיתה א'. זה איזושהי מסגרת של אוריינטציה, שיכירו וילמדו, ויכירו אחד את השני ויתנסו קצת בחוויה של בית ספר. אבל נראה לי שצריך להרחיב את מה שכבר קיים. זאת אומרת איפה שיש רצפים שעובדים יפה, להרחיב אותם.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

זאת אומרת שלצורך העניין מה שאת אומרת לי, שזה לא בכל העיר שיש רצפים?

גב' לאה זיידה:

יש רמות שונות של רצף, אנחנו עובדים על זה כמה שנים. בעבר זה היה מנוהל ומתקצב מאותה מנהלת, ואת מספר המפגשים שקבעו בבית הספר והגן. היום זה יותר נתון לשיקול דעת מקומי של מנהלות וגגנות. בחלק מהמקומות זה עובד. איפה שיש שיתוף פעולה טוב בין מנהל וגגנות זה עובד, איפה שפחות אז פחות.

גב' ערגת:

זה סיפור אחר לגמרי, יש את המקום של גני הילדים אבל אני באה מהמרכזים הקהילתיים. זה חוג שמתקיים אחר הצהריים, שהמטרה שלו היא בעצם לעזור בקטע של למידה. יושבים בחוג ולומדים אותיות ומתחילים את שלבי הקריאה. זה סיפור אחר לגמרי, אין קשר בין השניים. אפשר אולי לעשות שיתופי פעולה, זה שני דברים שונים.

מר משה אלון:

אני מוכן לבדוק את הנושא. אני אשאל את המרכזים הקהילתיים איפה יש כזה דבר.

עמוד 14 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

בואו נבדוק את הנושא, אולי אפשר להכניס להם עוד מרכיב קטן שיכול לעזור לנו בדברים אחרים, כי הפלטפורמה כבר קיימת.

מר משה אלון:

אני אשאל איפה יש פעילות ואני אבדוק את זה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אני יכולה להגיד לך שבמרכז ברבור בטוח יש, ולדעתי גם בבית דני. אם יש מישהו שיודע על עוד מקום - מוזמן.

גב' ערגת:

יש גם הבדל, אני חושבת, בין להגיד שיש הכנות לכיתה א', לבין זה שהורים שחשוב לנו שיבואו עם הילדים שלהם, באמת יבואו לעניין הזה. כי בין להגיד שיש זה נהדר, ואולי את או אני או מישהו אחר ייקח את הילדים שלו, לבין האוכלוסייה שמאוד נצרכת והיא תבוא יש הבדל. ואז השאלה, כי אנחנו לא מצליחים לגייס.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מבחינת הנגשה אנחנו תמיד מדברים על זה, על כל נושא שהוא, שאנחנו צריכים לעשות את ה-reaching out, ולשכנע את ההורים במחלקת גני ילדים.

קריאה:

זו עבודה מאוד קשה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

פרויקט 'להיות הורים זה לא משחק ילדים' הוא פרויקט מדהים בעיניי. ובאמת בפיילוט הראשון שנעשה בדרום מזרח העיר קרטע קצת, ועבדו קשה מאוד על זה.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

קריאה:

דווקא שם הייתה הצלחה.

מר משה אלון:

זה עבר לכל העיר.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

בסדר, אבל בהתחלה זה קרטע. הייתי ואפילו ישבתי בתוך הקבוצות, לצורך העניין.

קריאה:

השאלה איך מביאים את האוכלוסיות שאנחנו הכי צריכים.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

זה משהו שאני חושבת שאנחנו מתמודדים איתו כבר כל כך הרבה זמן, וזה כל הזמן. אני תמיד אומרת דבר אחד, כדי להביא את האוכלוסייה צריך לקחת תמיד חלק מהאוכלוסייה, לשבת איתו, לדבר איתו ולשאול אותו 'מה יביא אותך?'. ואני חושבת שבאמת בשנים האחרונות יש הרבה יותר שיתוף ציבור לצורך העניין, ברמה הזו שבאמת לוקחים את האוכלוסייה ומנסים לגייס אותה כמה שיותר. צריך להמשיך ולעשות את זה, אסור להתייאש.

מר אחז אגם:

אני יו"ר ועד הורי הגנים, אנחנו נשמח לעזור בכל דרך שבה יהיה אפשר להגיע להורים באופן ישיר ולעזור, לקדם, לשתף אותם. הורים צמאים לפעילויות כאלה ואחרות. אז בכל מקום שיש דרך שאנחנו נוכל להגיע באופן ישיר ולקדם, בשביל זה אנחנו פה, גם בשביל זה אנחנו פה.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

בסדר גמור. עוד משהו רוצה לומר משהו על הנושא הזה?
אין הערות נוספות.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

נעבור לנושא הבא שעל סדר היום -

חוק הנוער

גב' שרית צרפתי:

אני אתנצל בשמו של דניאל סימון שלא הצליח להגיע.
אני אדבר היום על חוק הנוער, ואנסה קצת להביא באופן חלקי את העבודה של העובדת הסוציאלית לחוק נוער. אני מזה כמעט שנה וחצי, קצת פחות, מרכזת את נושא חוק הנוער במנהל השירותים החברתיים. הרבה ממי שיושבות פה היום הן גם עובדות סוציאליות לחוק הנוער בדימוס או בפועל. אז אני אנסה גם להכניס את זה טיפה לקונטקסט קצת היסטורי אפילו, קצת יותר רחב, כדי להסביר את המקום שלנו. קראנו למצגת או להרצאה הזו 'להיכנס לקודש הקודשים של המשפחה', כי למעשה זה מהות התפקיד שלנו. ואני חושבת שהכותרת הזאת גם מגלמת את הקונפליקט הטמון בעצם התפקיד והעיסוק שלנו, ואני תיכף אכנס טיפה יותר לעומק. אז ככה, מה שאני רוצה שאנחנו נדבר היום זה על הקשר בין משפחה, מדינה, טובת הילד וזכויות הילד. קצת להסביר מי זו העובדת הסוציאלית לחוק נוער, מה התפקידים שלה, מה הסמכויות שלה ומתי בעצם אנחנו נכנסות לתמונה. וקצת לדבר על דרכי הטיפול וההגנה לפי חוק הנוער, טיפול והשגחה.

אז קודם כל אני רוצה קצת לדבר ברמה רחבה יותר וכללית יותר. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, לא חוק הנוער, למעשה קובע שהורים הם האפוטרופוסים הטבעיים של הילדים שלהם. האפוטרופסות הזו כוללת גם את החובה של ההורים לדאוג לכל צרכי הילדים שלהם, תוך שהם מתייחסים לטובתו של הילד. וגם את הזכויות שלהם ביחס לילדיהם. כשהורים מקפחים את החובה שלהם, המדינה היא זו שרואה את עצמה מחויבת גם מוסרית ולמעשה בשל המחויבות המוסרית הזו היא גם חוקקה חוקים. היא רואה את עצמה מחויבת ואחראית להתערב לטובתו של אותו קטין. האחריות הזו והחובה הזו בעצם מוטלים לא רק על שירותי הרווחה, אלא על כלל הגורמים במדינת ישראל, שיש להם חלק בהתפתחותם, מוגנותם ושלומם של ילדים. למשל גורמי הבריאות, גורמי החינוך, וכמובן גם גורמי הרווחה. אז בפועל אני מניחה שזה נשמע לכל מי שיושב כאן מסביב לשולחן מאוד הגיוני וטריוויאלי, אבל האמת היא שזה לא תמיד היה ככה. ואני רוצה לתת לכם טעימה קלה מההתפתחויות ההיסטוריות שהיו בתחום.

עמוד 17 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אז קודם כל לפני המאה ה-17, בעצם כל המונח של ילדות, בטח כמו שאנחנו מכירים אותו היום בכלל לא היה קיים. ילדים נחשבו מבוגרים לכל דבר ועניין. היה לזה יתרונות, אבל כמובן שהיה לזה גם הרבה מאוד חסרונות. מצד אחד זה זיכה את הילדים בכל מיני הטבות שיש גם למבוגרים, מצד שני כשקוראים כתבים מהתקופה הזו, תקופת הילדות שם בעצם מתוארת כמאוד מסויטת, מאוד עגומה. יחסי הורה-ילד היו מאוד פורמליים, מאוד נצלניים וסמכותיים, לא יחסים חמים, או מגנים, או מטפחים כמו שאנחנו מכירים היום או בתקופות מאוחרות יותר בהיסטוריה. הציות של הילד נאכף באופן ברוטאלי, והוא בעצם היה רכוש של, בדרך כלל האב, שטר מכר וקנייה, דבר שהוא בר תחליף. והמעמד שלו בעצם היה תלוי בכמה הוא תורם לפרנסת המשפחה.

במאה ה-18 עדיין ילדים הם רכוש ההורים שלהם, שוב בעיקר האב. ולמעשה אין להם זכויות על פי חוק, המדינה לא מתערבת בתא המשפחתי. וכאמור יחסי הורה-ילד הם מאוד פורמליים. אנחנו מתחילים לראות שינוי במאה ה-19. המאה ה-19 זו המהפכה התעשייתית, ומתחילים להבחין בין ילד לבין מבוגר, ולהכיר בילדים כאוכלוסייה עדינה יותר, רגישה יותר, שזקוקה לאיזושהי הגנה. מתחילים לבחון את מצבם של הילדים על רקע כל מיני שינויים כמו הגירה, תיעוש ועיור, והתפיסה היא שצריך להתמקד בחינוך של הילד כאמצעי לתרום לחברה. למעשה במהפכה התעשייתית, אם בעבר משקי הבית היו היחידה שמייצרת תוצרת החוצה לשוק, ואת הצריכה שלה עצמה, וילדים נחשבו כחלק ממי שתורמים ליצירת התוצרת הזו. בזמן המהפכה התעשייתית הוקמו מפעלים מאוד גדולים, פחות היה צריך את כוח העבודה של הילדים, והתחילו לבנות בתי ספר לילדים. למעשה התחילו להיחקק, ככה 'בקטנה' מה שנקרא, חוקים שהמטרה שלהם להגן על תנאי עבודה של ילדים שעבדו במפעלים האלה, ועל שילוב ילדים במערכת החינוך. ועדיין ההתערבות כאן של המדינה היא מאוד במשורה. בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20, אנחנו רואים בעיקר במערב איזושהי תנועה ממקום של, מעין תנועה של שוק חופשי והדברים יאזנו את עצמם, לכזו שרואה לנגד עיניה בעצם את רווחת הילד וסבורה שצריך להתערב באופן אקטיבי כדי להגן עליו. ואז המדינה מתחילה לקחת על עצמה תפקיד הורי. אחד הסיפורים המעניינים שהיו נקודת מפנה בתהליכים האלה, היה בשנת 1871 והוא נקרא פרשת מרי הלן. אולי שמעתם על זה, אני אספר לכם. מרי הלן היא בעצם ילדה שעובדת רווחה נזעקה כדי להגן עליה, היא הייתה חשופה להזנחה והתעללות מצד ההורים שלה. ואותה עובדת כשבאה ורצתה להגיש סעדים לילדונת הזאת, היא בעצם גילתה שאין לה שום אפשרות חוקית להתערב כאן. אבל היא לא התייאשה, ובעצם פנתה לבית המשפט והגישה תביעה פלילית כנגד ההורים במסגרת החוק שאוסר על התעללות בבעלי חיים. הטיעון שלה היה שבעצם ילדים משתייכים למשפחת בעלי

עמוד 18 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

החיים, ולכן הם זכאים להגנה מתוקף החוק הזה. תבינו רק שלמעשה החוק שמגן מפני התעללות בבעלי חיים היה עוד לפני שהיה חוק לפגיעה בקטינים או בילדים. בית המשפט נעתר לבקשתה, זו פרשה שעוררה הרבה מאוד סערה ציבורית, ונתנה דחיפה נוספת לשינויים תחיקתיים שהיו נזקקים. בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20 מתחילה להתפתח הכרה שלמדינה יש חובה כדי להתערב להגן על ילדים, גם אם זה אומר להיכנס לתא המשפחתי ולאוטונומיה שלו, ולפגוע באוטונומיה שלו. הרבה מאוד אנשי מקצוע מתחילים לפרסם מאמרים ביחס לאיך נכון לגדל ילדים, מה ילדים צריכים, מה מערכת היחסים הרצויה בין הורה לילד. והמדינה בעצם לוקחת אחריות הורית, סמכויות הוריות, כלפי כל הילדים שנמצאים בתחומה. מתחילה חקיקה אינטנסיבית בתחום כל מה שקשור לטובתו של הילד, כשבמחצית השנייה של המאה ה-20 כל הנושא של עיקרון טובת הילד מתחיל לקרום עור וגידים. הילד מתחיל להיתפס כאדם בפני עצמו, ומתחילה התפתחות מאוד ענפה של שירותים וסוכנויות שנותנות כל מיני שירותים להורים ולילדיהם, במטרה לשמור על הילדים. אני רוצה להתעכב על עיקרון טובת הילד וקצת להסביר מה זה, כי זה בעצם מונח מאוד רחב, מאוד ערטילאי, שגם החוק והמשפט מפרש אותו בכל פעם בהתאם לנסיבות הנושא. תיכף אני קצת ארחיב על זה יותר, אחר כך נגיע לזה.

קודם כל, המונח טובת הילד מופיע בהרבה מאוד חוקים. מי שיפתח את ספר החוקים או קצת יחפש בגוגל על זה, יגיע להרבה מאוד חוקים שהמילים 'טובת הילד' נמצאות שם ובעצם מנחות את בית המשפט לפעול בהתאם לטובת הילד. יחד עם זאת, בשום מקום אין הגדרה חד משמעית מה זה טובת הילד. יותר מזה, זה בכלל מושג שמשתנה עם הזמן בהתאם לתפיסת הילדות באותו זמן, באותה חברה, באותה תרבות. שינויים שחלים בידע, שינויים שחלים ממקום למקום, ובעצם הקביעה של מהי טובת אותו ילד נתונה לשיקול הדעת של בית המשפט ויכולה להשתנות מילד לילד. כשבית המשפט קובע מהי טובת הילד מתייחס לא רק לטובת הילד, אותו ילד ספציפי שעליו אנחנו מדברים, אלא הרבה פעמים גם מתייחס, יש מושג שנקרא 'טובת הילד הפרטי' ו'טובת הילד הכללי'. לטובת הילד הכללי, מהי טובתם של ילדים בדרך כלל, ולא רק הילד הספציפי הזה.

שתי הגדרות שדיי אהבתי ואמרתי שאני אציג לכן, מנסות לעשות איזושהי מטריה רחבה יותר של מה זה המושג הזה. כבוד השופט בדימוס שרון מדבר על 'טובת הקטין פירושה דאגה לצרכיו החומריים, מלבוש נקי, מזון בריא, קורת גג, כלי מיטה, פירושה יחס אבהי ואימהי, מילה טובה. אין פירושה שפע של מותרות, ריבוי תענוגות, תפנוקים לאין שיעור ואין מצטמצמת ביד רכה ובדברי מחמאה ושפת חלקות'. פרופסור שאקי מרחיב את זה טיפה ומדבר על זה ש'טובת הילד היא מכלול הסיכויים כפי שהם נתפשים ומוערכים על פי שיקולי בית המשפט, לאור מכלול

עמוד 19 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

ממצאיו ובנסיבות כל מקרה, להבטיח את מירב הדאגה לצרכם הגופניים, החומריים והנפשיים של הילד, בהתחשב בגילו ובצרכיו המיוחדים. צרכים אלה מורכבים מתערובת של תנאי מגורים נאותים, תנאי כלכלה סבירים, אווירה חינוכית, תרבותית וחברתית הולמת, טיפול מסור ונכון, כשירות גופנית ונפשית של ההורה לטיפול בילד. נכונות ויכולת נפשית ומעשית של הורה להעניק תחושת קרבה, אהבה, חום, רגש, ביטחון ואמון, ומעל הכול את ההרגשה שהוא רצוי על ידי הוריו וסביבתו. אבל זה לא מסתיים בזה, וזה מסתבך עוד יותר. כי היום אנחנו נמצאים לא רק בעידן של טובת הילד, זה כבר אחרי עידן טובת הילד. והיום אנחנו כבר מדברים על עידן זכויות הילד, ולמעשה בשנת 89' האו"ם כתב את האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד, שבשנת 91' אושרה ע"י מדינת ישראל. אגב, אין לה מעמד של חוק בארץ אלא יותר כמקור הרשאה פרשני לבית המשפט.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

היא מצוינת ב-20 לנובמבר, בכל שנה.

גב' שרית צרפתי:

נכון. זה בעצם המסמך הבינלאומי הראשון שמוקדש כל כולו לילדים, ובעצם שם דגש על הזכויות של הילד עצמו כאדם עצמאי בפני עצמו, ויוצר מחויבות גם של המדינה וגם של המשפחה כלפי הילד. המסר המרכזי של האמנה הזאת היא שילד הוא בראש ובראשונה אדם בעל רצונות ומאווים, ושהם ראויים לכבוד והתייחסות כשל כל יחיד אחר בחברה. האמנה מושתת על ארבעה עקרונות בסיסיים מרכזיים:

- עיקרון טובת הילד, שימו לב שגם פה זה מופיע.
- עיקרון יכולותיו המתפתחות של הילד.
- עיקרון השוויון והחיים.
- עיקרון ההישרדות וההתפתחות.

אם אנחנו רוצים לסכם מה זה עיקרון טובת הילד במשפט, אז כבוד השופט חשין טבע את המשפט הבא: 'קטן הוא אדם, הוא בן אדם, הוא איש, גם אם הוא איש קטן בממדיו. ואיש, גם איש קטן, זכאי בכל זכויותיו של איש גדול'. זה בתמצות על מה מדבר עיקרון זכויות הילד. אז מה בעצם ההבדל בין עיקרון טובת הילד ועיקרון זכויות הילד, ואיך מאזנים אותם? אז קודם כל עיקרון טובת הילד רואה את הילד כאיזשהו גורם סביל, שמי שקובע מה טובתו זו החברה,

עמוד 20 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

ההורים שלו, בית המשפט, המטפלים. הם קובעים מה טובת הילד ופועלים בהתאם לזה. עיקרון זכויות הילד נותן לילד מקום משל עצמו, ורואה אותו כאיזשהו יצור אוטונומי, עם אינטרסים משל עצמו, עם זכויות משל עצמו, שהם נפרדים הרבה פעמים מאלה של ההורים שלו וראויים להגנה חוקתית. שני העקרונות האלה בימינו מהווים עקרונות יסוד בכל הכרעה שיפוטית שהיא בנוגע לילדים. טובת הילד נקבעת על פי הבנת המבוגר, ומקפלת בתוכה עיקרון פטרנליסטי, אבל מבחן זכויות הילד מעניק משקל כבד לרצון של הילד עצמו, לבחירה שלו ושם אותם כערכים בפני עצמם. אני רק אתן לכם דוגמא, בכל ההליכים המשפטיים שנעשים בעניינים של ילדים, בוודאי בחוק הנוער טיפול והשגחה, ועל פי חוק הסעד סדרי דין, אנחנו העובדות הסוציאליות שאמורות להביא בפני בית המשפט את ההמלצות הטיפוליות כחלק מתהליך האבחון והטיפול שלנו פוגשות את הילדים, מדברות איתן, שומעות מה הם רוצים. זה לא תמיד מה שנמליץ בהתאם למה שהילד רוצה, אבל זה חלק מהתהליך וגם את זה נביא בפני בית המשפט. בכל מקרה אנחנו ניתן משקל לרצון הילד, אבל רק אם זה משרת גם את טובתו. עיקרון טובת הילד בדרך כלל מתמקד בילד ספציפי בעוד שמבחן זכויות הילד הוא הרבה יותר רחב וכללי, והאמנה ממש מפרטת רשימה מאוד מוגדרת של זכויות וסייגים. אני חושבת שהשופט זמיר יישב את הסתירה הזו, או את הסתירה שעשויה להיות בצורה מאוד יפה, ואמר 'אם המבחן של זכויות הילד יוביל לתוצאה שפוגעת בשלום הילד, בהתפתחותו ובאושרו, הרשות נתונה לבית המשפט ובעצם החובה מוטלת עליו, על בית המשפט, להכריע לפי טובת הילד'.

אז איך כל זה בעצם קשור אלינו? בואו נדבר קצת על זה. מחלקות הרווחה, כל העובדות הסוציאליות שעוסקות בטיפול במשפחות בין היתר עוסקות גם בטיפול בילדים בסיכון. כל עוד יש הסכמה בין ההורה לבין נותן השירות לקבל אותו שירות אין שום בעיה והכול בסדר. מתי בעצם עובדת סוציאלית לחוק נוער נכנסת לתמונה? בעצם עובדת סוציאלית לחוק נוער מועסקת ברשות המקומית, והיא זו שאמונה על הגנה על שלומם ורווחתם של קטינים בתוקף שני חוקים. אחד חוק הנוער טיפול והשגחה, והשני זה חוק העונשין חובת הדיווח. היום אני אדבר יותר על חוק הנוער טיפול והשגחה. זה בעצם החוק האזרחי. חובת הדיווח זה כשיש לאדם ידיעה שאדם נפגע, הוא צריך לדווח או למשטרה או לרווחה, ואז אנחנו נכנסים לתמונה על מנת לבדוק את הדברים ולהגן על אותו ילד.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

חובת הדיווח חלה גם על קטינים?

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

גב' שרית צרפתי:

לא, חובת הדיווח לא חלה על קטין, אבל כל אדם מעל גיל 18. חוק הנוער טיפול והשגחה הוא החוק האזרחי שאיתו יש לנו סמכות ליזום הליכים בבית המשפט לנוער כדי להגן על קטין, כדי לעגן תוכניות טיפול בצו של בית המשפט, על מנת שנוכל לדאוג שהן אכן יתקיימו. זה בעצם חוק טיפולי, שיקומי. המטרה שלו בסופו של דבר זה קודם כל להגן על הקטין ולתת לו את מה שהוא צריך, ומהכיוון השני המטרה שלו היא בעצם לשקם את היחידה המשפחתית על מנת שאותו קטין יוכל לגדול בבטחה בתוך הבית, בתוך המשפחה שלו. החוק הזה מפרט את דרכי הטיפול שאנחנו יכולים להמליץ עליהם לבית המשפט. בגדול יש שתי דרכי טיפול מרכזיות. האחת זה טיפול במסגרת הקהילה, והשני זה טיפול מחוץ לקהילה. בדרך כלל אנחנו ננסה מאוד לפני שמדברים על תוכנית טיפולית מחוץ לקהילה, לטפל בקטינים בקהילה שבה הם נמצאים. היינו העיר תל אביב על כל השירותים שלה, לתת שירותים גם להורים וגם לילדים. חשוב לי להגיד, וזה ההתמודדות הכי מרכזיות שלנו בימים אלה, זה סוגיית השיימינג הקשה והפרוע שנעשה לעובדות סוציאליות, בעיקר עובדות סוציאליות שעובדות על פי חוק. בין היתר בגלל שאין הבנה לחלוטין של התהליך שמוביל להוצאתו של ילד, או להתערבות שלנו מלכתחילה. חשוב לי להגיד כאן בפורום הזה, שכל מצב שבו נדרש להביא עניין בפני בית המשפט לנוער, לא נעשה בגחמה של עובדת סוציאלית שהתפנתה לה שעה ביומן ואמרה 'אני אקפוץ לבית המשפט'. לפני שמגיעים למצב הזה, א' לפני שבכלל פונים לבית המשפט, גם אם ממליצים על תוכנית טיפולית בקהילה, נעשים הרבה ניסיונות שהם עוד בכלל לא בתוקף החוק, הם לאור החוק. עוד לא הפעלתי את החוק, אבל אני כבר נפגשת עם ההורים ועם הקטין, ומגייסת כל מיני אנשי טיפול. כשאני אומרת 'אני' זה בכלל המערכת, מחלקת הרווחה. במידה וזה לא צולח אנחנו מתכנסות לוועדת תכנון טיפול שמתקיימת במחלקות הרווחה, שההורים שותפים מלאים בוועדות האלה. הם מגיעים עם באי כוחם, זה יכול להיות עו"ד, זה יכול להיות בני משפחה, זה יכול להיות גם וגם. הם חלק מרכזי בוועדה, הוועדה מתנהלת בשקיפות מלאה, הכול על השולחן. אין מצב שהורה יושב בחוץ ולא נמצא בוועדה, ולא שומע חלק מהדברים. ולכן ההורים יכולים להביא את עמדתם והצעותיהם בצורה מאוד שקופה בפני חברי הוועדה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

קורה גם שילדים נמצאים?

עמוד 22 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

גב' שרית צרפתי:

כן, כן, בטח. בהחלט, נגיד מגילאי 12 ומעלה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

זאת אומרת שהמשפחה יכולה להביא את מי שהיא רוצה.

גב' שרית צרפתי:

לפעמים מביאים בני משפחה, לפעמים זה חבר טוב, לפעמים זה עו"ד שמייצג את המשפחה, לפעמים רב. זאת אומרת אנחנו משאירים את זה מאוד פתוח. קטינים משתתפים בוועדות בגיל שבאמת הם יכולים לבוא. גם קטנטנים יותר, הרבה פעמים הם יודעים שיש וועדה, אנחנו מציעים להם אולי, א' אנחנו נפגשות איתם ומביאות כמובן את עמדתם ורצונותיהם. מעבר לזה הרבה פעמים הצעתי לילד אם הוא רוצה לכתוב לוועדה ואנחנו נקריא את זה. והיו ילדים שלקחו את זה, וכמובן קיבלו אחר כך פידבק מה הוועדה המליצה. קולם נשמע.

הוועדה שיושבת ומגבשת תוכנית טיפולית, בין אם היא בקהילה או בין אם היא מחוץ לקהילה בעצם מגבשת המלצות טיפוליות. במצבים שבהם יש לנו חשש שאם ההמלצות הטיפוליות האלה לא ייושמו הקטין הזה, מצבו ילך וידרדר והוא נמצא בסיכון מאוד גבוה והוריו מתנגדים להמלצות הטיפוליות, אנחנו נביא את המחלקות לפתחו של בית המשפט.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מנהל חינוך נמצא בוועדה?

גב' שרית צרפתי:

מנהל חינוך נמצא בוועדה, בהחלט. הם שותפים קבועים וטובים שלנו.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מה הפרורם של הוועדה?

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

גב' שרית צרפתי:

מי שבד"כ יושב בוועדה מעבר לאנשי הטיפול והרווחה שהם רלוונטיים לעניין, אנשים רלוונטיים מהשירות הפסיכולוגי, יכולה להיות פסיכולוגית בית ספר שאולי מאוד מעורבת. צוות בית הספר, יועצת, מורה, לפעמים מנהלות גם מגיעות. היו לנו וועדות שילד מטופל בטיפול פסיכולוגי או רגשי בתוך בית הספר, אז הצטרפה המטפלת שהיא בעצם ממתי"ה. הייתה לי וועדה בעבר שישבה גם אחות טיפת חלב. זאת אומרת זה תלוי במקרה, בגורמים הרלוונטיים והמעורבים.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מי מחליט את מי מזמנים?

גב' שרית צרפתי:

מי שמזמן את המשתתפים בוועדה זו העובדת הסוציאלית של המשפחה, שהיא מזמינה את הוועדה עצמה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

העובדת הסוציאלית הפרטנית של המשפחה?

גב' שרית צרפתי:

כן.

קריאה:

כשיש ילדים קטנים יש גורמים של השירות למען הילד.

גב' אפרת מרקס:

יש משתתפים קבועים בוועדה, ויש משתתפים שאינם קבועים, כל מקרה לגופו. המטרה לזמן את כל הגורמים שיש להם איזשהו עניין, מכירים את הילד ויכולים לתרום לקבלת ההמלצות. אנחנו כן, גם נושא הזמנת המשתתפים נקבע עם המשפחה. זאת אומרת המשפחה תדע, ההורים ידעו מי מוזמן לוועדה. אם יש איזו כוונה להזמין איזה גורם שאנחנו חושבים שהוא מאוד רלוונטי והמשפחה תתנגד, אנחנו בהחלט נשקול לא לזמן אותו אם צריך, וגם הם שותפים לזימון.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

המשתתפים. לגבי זה, כל מי ששותף ויכול לסייע בקבלת ההמלצות. גם לגבי השתתפות של ילדים, המגמה היא שילדים יהיו בכל גיל בהתאם כמובן גם לרמה שלהם, לפעמים הם יושבים רק בחלק מהוועדה. ואם הם לא יכולים או לא רוצים אז לא תתקיים וועדה אם קולם לא יובא. זה יכול להיות על ידי פגישה של העובדת הסוציאלית עם הילד, זה יכול להיות על ידי עו"ס בפנימייה שתשב עם הילד, יועצת שתדבר עם הילד. הוא יודע שיש וועדה, ברמה שלו לפי הגיל שלו, ידברו איתו, ינסו קצת לשמוע. לא תמיד מקבלים דווקא את דעתו, כי יש הבדל בין רצונו לטובתו, אבל כן להשמיע.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אבל לצורך העניין גם הגורמים הפורמאליים וגם לצורך העניין הגורמים הבלתי-פורמאליים שפה זה בעיניך,

גב' אפרת מרקס:

זה יכול להיות רופאה, זה יכול להיות פסיכיאטר, זה יכול להיות יועצת, קב"ס,

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

לא, אני דווקא מדברת על תוכנית בצופים,

גב' שרית צרפתי:

זו יכולה להיות מדריכה במועדונית גם.

גב' אפרת מרקס:

כבר היה לנו מדריך בצופים, כבר היה לנו חבר מועצה שהוא ידיד משפחה,

גב' שרית צרפתי:

זה יכול להיות גם נציג על"ם שמעורב במקרה, ו'אכפת' כמובן. השורה התחתונה היא שזה באמת יכול להיות כל גורם פורמאלי לצורך העניין שהוא רלוונטי, וכל גורם לא פורמאלי, בין אם זה משפחה ובין אם זה מהגורמים הנוספים בעיר שאנחנו חוברים אליהם שיכול להצטרף לוועדה, ולתרום את תרומתו.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

הוועדה הזו בסופו של דבר מגבשת תוכנית טיפולית. תוכנית הטיפול הזו כמו שאמרתי היא המלצה. הורה יכול להגיד 'אני מסכים ואני רוצה בזה', הורה גם יכול להגיד 'עם זה אני לא מסכים'. במצבים שבהם חוסר ההסכמה של ההורה ואי יישומה של התוכנית הטיפולית עשויה להעמיד קטין בסיכון הרבה יותר גבוה, או להמשיך את הסיכון שהוא נמצא בו כרגע, נביא את מחלוקת לפתחו של בית המשפט. מי שיוזמת את ההליך של פנייה לבית המשפט זו העובדת הסוציאלית לחוק הנוער כי לה יש את הסמכות משר הרווחה. היא תביא את כל תמונת הסיכון של הקטין, הדינמיקה המשפחתית וההמלצות של אותה וועדה בפני בית המשפט. חשוב לי נורא להדגיש, מדובר בהליך משפטי לכל דבר ועניין. זה לא שאני מגיעה לבית המשפט, השופט רואה אותי ואומר לי 'צאו לדרך'. אנחנו מגישות בקשה, כל החומרים שאנחנו מגישות לבית המשפט ניתנים למשפחה והרבה פעמים יש עורך דין או עורכי דין בתמונה. ניתנים גם לבאי כוחם של ההורים. במצבים מסוימים שמדובר בנוער אז גם הילדים חשופים, לפחות לחלק מהדברים. כמובן מגיעים גם לבית המשפט. מדובר בהליך משפטי שבו כל צד מביא את הקול שלו, את העמדה שלו, את ההצעות שלו. יש מצבים שבהם בית המשפט מקבל את עמדתנו ויש מצבים שלא. יש מצבים שבהם אנחנו יוצאים בסיום הדיון עם איזושהי החלטה שיפוטית שמקובלת יותר או פחות עלינו או על המשפחה, ויש מצבים שבהם בית המשפט מבקש להוכיח את הדברים ולפגוש את כל העדים של כל אחד מהצדדים על מנת לקבל החלטה. לא מעט מצבים היום מגיעים לכדי מצב של ערעור בבתי משפט מחוזיים, וגם בעליון היה לנו כבר כמה וכמה ערעורים. בדרך כלל המערערים הם המשפחות. למעשה לכל אדם ניתן יומו בבית המשפט, וגם במובן הזה. זאת אומרת מדובר בתהליכים שיפוטיים מאוד ברורים ומסודרים, על פי כל סדרי הדין וההבאת הראיות.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

לצורך העניין פה דיברת על ילדים בסיכון. מה קורה כשהם בסכנה?

גב' שרית צרפתי:

כשהם בסכנה וצריך לפעול עכשיו, פועלים עכשיו. גם בית המשפט יפעל עכשיו.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אני אחדד, מכיוון שאמרת שיש ערעורים וכו'. אז מן הסתם כאשר ההליך הזה מתנהל, הילד נשאר בבית.

גב' שרית צרפתי:

אני אענה על זה. אם מדובר במצב, יש מונח בחוק נוער, בעגה של חוק נוער שנקרא סיכון מתמשך. וזה שיש ילד שאנחנו יודעים שכבר תקופה ארוכה יש איזושהי מצוקה וקשיים, אבל הוא לא נמצא כרגע באיזושהי סכנה מיידית שאם עכשיו אני לא אעשה משהו הוא יכול לשלם מחירים מאוד גבוהים, אנחנו ניתן להליך המשפטי להתנהל ולהסתיים, ונקבל החלטה מסודרת של בית המשפט. במצב שבו ילד לא יכול לחכות את הזמן הזה, המחוקק נתן לנו שתי אופציות לפעול בהמרצה. הראשונה זה בעצם לפנות לבית המשפט ולבקש צו ביניים, שכשמו כן הוא. הוא צו זמני אבל הוא מאפשר לי איזושהי התערבות מיידית בשביל הילד הזה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

צו ביניים זו הוצאה מהבית?

גב' שרית צרפתי:

לא תמיד. לפעמים זה יכול להיות לאבחון מאוד דחוף.

גב' בלהה קורן:

אתמול פנינו בהליך המרצה לגבי נער שהיה צריך לעשות לו, הוא עבר הערכה פסיכיאטרית והיה צריך אשפוז בבית חולים פסיכיאטרי. הלכו עם זה בהליך המרצה לבית המשפט, כי המשפחה לא הסכימה.

גב' שרית צרפתי:

זו הייתה דרמה שלמה אתמול ב-2 לפנות בוקר, כוננית שלי הייתה בחוץ.

גב' בלהה קורן:

הוא כרגע כבר בבית החולים, אבל המשפחה העלימה אותו אחרי שהתקבל צו.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

קריאה:

הוא היה בסכנה לעצמו?

גב' בלה קורן:

ברור. כדי להוציא צו כזה את צריכה להוכיח את הסכנה. את לא יכולה לבוא ולהגיד, כמו ששרית אמרה שזה מצב מתמשך. גם במצב מתמשך את בעצם מביאה הוכחות ואבחונים, או איזשהן הערכות כמו שמשא דיבר על הערכות. את מתארת מצב שמסכן את הילד, או שההורים, יש מצב שהילד מסכן את עצמו. כמו הסיפור שקרה רק אתמול. או יש מצב שגם ההורים מסכנים, וגם הילד מסכן את עצמו.

גב' שרית צרפתי:

אני אתן דוגמא מהתחום הפסיכיאטרי, אבל אני אתן דוגמא למה ההבדל בין מצב שבו מחר בבוקר אני אפנה לבית המשפט ואבקש צו ביניים, לבין מצב שבו עכשיו בזה הרגע אני אוציא צו חירום. לדוגמא, וזו דוגמא דיי שכיחה לצורך העניין, מתקשרים אלינו מבית הספר על נערה בת 16 שביטאה אמירות אובדניות ונראה שיש שם סיכון מאוד גבוה שהיא גם עשויה לממש את תוכניותיה או את אמירותיה, וצריך להחליט. היא בוודאי צריכה לראות איש מקצוע, הערכה פסיכיאטרית, וצריך לגבש איזושהי החלטה מה רמת הסיכון. האם אני פועלת עכשיו, ודואגת שעכשיו היא תגיע לראות פסיכיאטר וב-2 בצהריים או ב-4 או ב-6 בערב, לפעמים זה קורה בשעות קצת יותר מתקדמות לאורך היום. בוודאי שאין בית משפט, אבל צריך לקבל איזושהי הערכה של איש מקצוע. במצב כזה שאי אפשר לחכות עד מחר בבוקר, למעשה יוצא צו חירום. צו חירום מוצא ע"י עו"סית לחוק הנוער שקיבלה את אישור או העו"סית העירונית, שזאת אני, או העו"סית המחוזית, בהתאם לנסיבות העניין. היא לא יכולה להוציא את זה על דעת עצמה, היא צריכה לעבור, לקבל את אישורו של הפיקוח לצורך העניין. אם אני יכולה לחכות שמחר בבוקר בצורה מסודרת נגיע לבית המשפט, והיא תגיע לפסיכיאטר בצורה מסודרת ואולי גם תוכל להגיד את דברה בפני בית המשפט, וגם ההורים שלה יגידו מה הם חושבים ורוצים, זה יקרה בהליך ביניים למחרת בבוקר. למעשה בכל דיווח שמגיע אלינו שתי שאלות שכל הזמן מנחות אותנו: מה אופי הסיכון? מה חומרת הסיכון?

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

לצורך העניין אם אנחנו כבר בתחום הפסיכיאטרי, אז אני אתן לך איזשהו מקרה ומעניין אותי לדעת מה התהליך. בהנחה ואנחנו מדברים על ילדה בבית ספר יסודי שהריצה סרטון בוואטסאפ הכיתתי שמתעסקת בקטע אובדני. ברור לי לחלוטין שמנהלת או מורה שרואה את זה, היא מודיעה למי?

גב' שרית צרפתי:

אבא ואמא.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

היא אומרת להם שהיא צריכה ללכת מן הסתם להערכה פסיכיאטרית?

גב' שרית צרפתי:

קודם כל היא צריכה לפנות כמובן להורים.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

בהנחה ואמרו להורים שהילדה,

גב' שרית צרפתי:

אם ההורים משתפים פעולה, מקבלים את ההמלצה הזו, עושים מה שהורים סביר היה עושה,

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

כאשר לא לוקחים אני מתכוונת. כי אם לוקחים אז יש לנו שיתוף פעולה עם ההורים וזה מצב מצוין.

גב' אפרת:

יש חובת דיווח.

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

גב' שרית צרפתי:

זו לא חובת דיווח ואני בכוונה לא הולכת לשם, זה מקרה פנטסטי.
אם ההורים לא משתפים פעולה, לפעמים ההורים מוכנים אבל הנערה לא מוכנה וצריך לעזור להם שם. ואי אפשר להביא אותה לאיש מקצוע שיראה ויעריך מה המצב, אז אנחנו ניכנס לתמונה, בהחלט. בית הספר יפנה לעובדת הסוציאלית לחוק נוער במחלקה הרלוונטית.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

אבל לצורך העניין, פרקטית, המנהלת אמרה להורים 'תיקחו את הילדה למיון', למחרת בבוקר הם צריכים להביא לה פתק שהיא הייתה במיון פסיכיאטרי. לא הביאה, המנהלת מחויבת להמשיך הלאה בתהליך של להודיע?

גב' שרית צרפתי:

בהחלט. אם המנהלת אכן מתרשמת שיש כאן ילדה שנמצאת במצוקה, וההורים כרגע לא מקדמים את הטיפול או לפחות טיפול ראשוני כדי לראות מה מצבה ולראות איך אנחנו עוזרים לה הלאה, בהחלט, היא תופנה אלינו. מנהלות עושות את זה גם.

קריאה:

באותו יום, לא תחכה למחרת.

גב' שרית צרפתי:

הורים יכולים להגיד 'אני אקח', ומנהלת יכולה להתרשם שהם אכן שומרים וזה בסדר.

קריאה:

ואם ההתרשמות לא נכונה?

גב' שרית צרפתי:

הקו הראשון של ההערכה כשילד או נער, לא משנה, יש לו אמירות אובדניות או התנהגות אובדנית בבית הספר, הקו הראשון שמטפל בזה זה בית הספר עם המפקחים שלו, עם היועצות שלו, עם השירות הפסיכולוגי והן עושות עבודה נהדרת. השלב הבא כשהמלצות המקצועיות של אותו

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

צוות לא נענות על ידי ההורים, או שההורים מסכימים אבל הילד מתנגד ואז צריך לעזור להם שם, אנחנו נכנסות לתמונה. כשהמקרה מובא לפתחנו הוא כבר מובא עם המלצה מקצועית של אותו גורם מפנה, בטח כשזה גורם מקצועי, שצריך כאן הערכה פסיכיאטרית או טיפול פסיכולוגי וכו'. זאת אומרת זה יכול להיות גם מאוד מגוון, כרגע דיברנו על הערכה פסיכיאטרית. חשוב לי מאוד להדגיש, דיברתי על המורכבות של ההליך המשפטי. כל הזירה הציבורית נהיית היום יותר ויותר משפטית, ה'משפטיזציה' מקיפה את כולם בכל התחומים, לא רק בתחום הזה. וגם אנחנו בסופו של דבר נשים שהתחילו את דרכן ועדיין, עובדות סוציאליות הלכו ללמוד מקצוע טיפולי, מוצאות את עצמן יותר ויותר בזירות משפטיות, נדרשות לעמוד בבית המשפט ולנהל הליכים משפטיים של ממש. אני חייבת להגיד שבעיריית תל אביב יש לנו בעצם ייעוץ משפטי שמלווה אותנו בכל צעד ושעל. אני עבדתי בהרבה מקומות אחרים לפני כן, ואני הייתי עורכת הדין של עצמי במצבים האלה. וזו סיטואציה מאוד לא פשוטה. יש לי הכשרה לתפקיד והכשרה לא רעה בכלל, והרבה מאוד ניסיון. יחד עם זאת אני לא עורכת דין, ואני גם, בצניעות מקצועית גם יודעת מה מקומי. כאן אנחנו יותר עם גב של הייעוץ המשפטי.

גב' בלהה קורן:

התנהגות באי הכוח של הצד השני לצורך העניין היא מאוד אגרסיבית, מאוד מתנשאת.

גב' שרית צרפתי:

לפעמים קצת מלבה את המחלוקת בהתנהגות שהיא תוקפנית. אני כן יכולה להגיד שמהצד השני יש עורכי דין אחרים שמבינים עניין וגם לא רוצים לתת יד לאיזשהו משהו שידרדר את הילד, ואז לפעמים בהמתנה בכניסה לדיון יש איזשהו תהליך של דיבור ודיאלוג. ולפעמים מה שמתחיל בהרבה התנגדות טיפה מתרכך. לא אומרת לגמרי, אבל טיפה מתרכך. כן בתי המשפט היום ממנים יותר ויותר, כמעט ברוב רובם המכריע של התיקים, בית המשפט ממנה מה שנקרא אפוטרופוס לדין. שזה עורך דין שמייצג את הילד עצמו, בנפרד מההורים שלו. זה עו"ד שמייצג ממש את טובת הילד באופן ספציפי. אגב, זו אחת ההתפתחויות מהאמנה הבינלאומית. והם שותפים, אגב, וועדות תכנון טיפול, הם מגיעים לכל הוועדות, לפעמים גם להתייעצויות מקצועיות. חברים מלאים בתוך הוועדות האלה.

עמוד 31 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

כמה מקרים כאלה יש לכם בשנה? הערכה גסה?

גב' אורית מוסל:

יש כ-800 ילדים בו זמנית שעניינים נדון בבית משפט לנוער, וכ-1,800 דיונים בשנה. לפעמים על ילד אחד יש 3 דיונים.

מר משה אלון:

זאת אומרת שבכל רגע נתון יש 800. אני שואל בשנה כמה ילדים.

קריאה:

איך זה מתחלק בעיר?

גב' אורית מוסל:

הדיון יכול להיות פעם או פעמיים בשנה, אבל עכשיו ניתן לכל השנה. הדיון יכול היה להיות דיון אחד, אבל כשאני אומרת בו זמנית, אני מתכוונת שבו זמנית יש כ-800 ילדים תחת צו בעיר.

גב' שרית צרפתי:

לגבי החלוקה, באופן טבעי יש אזורים מסוימים בעיר שבהם הריכוז וגם הצורך בהתערבות שלנו הרבה יותר גדול. אם אני אקח את מחלקת שפירים, את מחלקת אפיקים ואת מחלקת אחווה, חוק הנוער שם עובד במלוא עוזו. באמת מצבי סיכון מאוד קיצוניים. מצד שני, מחלקת עבר הירקון שיושבת ברחוב אלדד הדני, זה ליד רמת החייל, שאולי אנחנו נוטות לחשוב ששם חוק הנוער שקט. אני חייבת להגיד שהן עובדות פול-גז והמקרים הם קשים, אבל הם קשים בצורה אחרת כי זו אוכלוסייה הרבה פעמים הרבה יותר מתוחכמת. הרבה יותר מתעתעת, והמורכבות של ההתערבות שם והעבודה עם המשפחה היא אחרת. הבעיות שאנחנו רואים, או הקשיים שאנחנו רואים הם אחרים. לכן גם כל מחלקה כבר דיי פיתחה מיומנות בהתייחס לקבוצת האוכלוסייה המרכזית שאיתה הם עובדים. למשל במחלקת אחווה ובמחלקת שפירים יש ממש התמקצעות בעבודה עם אוכלוסייה של מהגרי עבודה וחסרי מעמד, כי מטבע הדברים האזור מוצף באוכלוסייה מסוג זה. ושם אנחנו רואים באמת מקרים מאוד לא פשוטים. דיברנו על נערות

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

והערכות פסיכיאטריות, אבל רוב רובם של המקרים שאנחנו נכנסות לתמונה, מדובר על ילדים קטנים מאוד שנמצאים במצבי סיכון קיצוניים. קטנטנים בני שנתיים וחצי ושלוש, שפשוט משוטטים להם ברחובות בתחנה המרכזית ובגנים בשכונת התקווה. ילדים שנשארים בבית לבד, נעול. במצבים שאני חייבת להגיד, שגם אני שכבר ראיתי כמה וכמה מקרים, לפעמים מתקשה להכיל את הכאב ואת הקושי והמצוקה. חשוב תמיד לזכור ולעשות איזון, שאיפה שיש ילד במצוקה יש גם הורה במצוקה נורא גדולה. אני לא פגשתי עוד את ההורה שבכוונה פוגע בילד שלו. הרבה פעמים זה הורים שנסיונות החיים שלהם מאוד קשות, לפעמים עד כדי מצב שבו הם גם לא מסוגלים לקבל עזרה שנותנים להם. מורכבויות אישיותיות כאלה ואחרות. הרבה מאוד טראומות שיש ברקע והורים סוחבים איתם. בשל ההתמודדות עם הטראומות האלה לא תמיד מצליחים להתפנות עד הסוף לילדים שלהם, ועוד ועוד.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אחרי שהוחלט על העבודה בקהילה, כמה העבודה המשותפת טובה ומוצלחת?

גב' בלהה קורן:

אורית יושבת פה איתי, אנחנו כאן הוותיקות יותר. אנחנו עובדות סוציאליות לחוק הנוער, אז יש לי משפחה לדוגמא שהיה לי צו השגחה,

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מה זה?

גב' שרית צרפתי:

הילד נשאר בקהילה.

גב' בלהה קורן:

כשהילד מוצא מהבית זה צו משמורת, כשמוציאים אותו ממשמורת הוריו למשמורת רשות הסעד, מה שקראו פעם. וזה הוצאה מהבית. צו השגחה זה שהילד נשאר בבית, בקהילה, תחת השגחה של שירותי הרווחה. אז הייתה לי משפחה שהייתי מגיעה על בסיס יומיומי לקחת את הילדים לבית הספר בבוקר. הייתי מגיעה לקחת את הילד מבית הספר לטיפול בדיבור, אבל זה אופי

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

העבודה שהייתה, כי האמא הייתה יותר פאסיבית לצורך העניין. אלה ילדים שבעצם היו צריכים לצאת מהבית, אבל עם התנגדות כזאת קשה. ועוד דבר שאנחנו מאוד שוקלים, את מה שמשה דיבר, כשאת עושה הערכת ילד, הערכת מצב והערכת משפחה, את לוקחת בחשבון שלפעמים ההתערבות שלך יכולה לסכן את הילד יותר מאשר לעזור לו. כי אם תוציאי ילד, כשהילד עצמו בהתנגדות כזאת קשה, הוא גם יתחיל לברוח. תוציאי אותו למסגרת חוץ ביתית והוא יתחיל לעשות בריחות מה שנקרא, את עלולה לסכן אותו עוד יותר.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

אני מבינה שיש שיתוף פעולה מאוד טוב ומאוד הדוק שצריך להביא את העניין הזה של הוועדה וההערכה כדי ללמוד מה עושים עם הילד בקהילה. מה קורה אחר כך? כמה שיתוף הפעולה הזה באמת מצליח להיות אפקטיבי? כמה כל שאר הגורמים נרתמים? מי אחראי שכולם יעבדו ביחד? יש מתחללים לצורך העניין?

גב' מירב:

מנהל התיק, העובד הסוציאלי של המשפחה, הוא ה-case manager, הוא מנהל הטיפול והוא אחראי שכל אחד מהגורמים יעשה את מה שצריך.

אופירה יוחנן וולק- היו"ר:

יש אחרי זה גם מעקבים כל הזמן?

גב' מירב:

בוודאי.

גב' שרית צרפתי:

חשוב לי מאד להגיד שהמצבים שהכי קשים לכולנו, רוב מי שיושבות פה מהרווחה הן עו"סיות לחוק נוער. המצבים שהכי קשים לנו שעם כל הסמכויות שהמחוקק נתן לנו, ועם כל, אני כן אשתמש במילה שליחות כי לפחות בשבילי זה כן גם נמצא שם. והרצון הטוב באמת להיות שם לילדים ולהורים האלה. ישנם מצבים שבהם עם כל הניסיונות שאנחנו עושים, בקהילה, מחוץ

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

לקהילה, עם כל הגורמים שאנחנו מערבים, אנחנו לא מצליחים לסייע. זה קורה הרבה פעמים כשיש התנגדויות מאוד קיצוניות עד כדי הפרה של צווי בית משפט, ובריחות כמו שבלחה אמרה שעוד יותר מסכנות את הילד וכו'. אלו הם אחד המצבים שהכי קשה לנו לעמוד בהם, כי כולם נושאים עיניים אלינו וזה מה שקורה, כולם נושאים עיניים אלינו. קשה מאוד לעמוד ולאכזב, קודם כל את עצמך שלא הצלחת פה להועיל. ואחר כך גם את שותפי התפקיד והקולגות שלך ש-, אוקי, עשינו מה שאנחנו יכולים וזהו אין לנו יותר מה לעשות. קצת דיברתי קודם, ממש בנגיעה, על חובת ההורה וזכויות ההורה על הילד. אם דיברת על שותפי התפקיד, אני חייבת להגיד שאני חווה לפחות ממקום מושבי שלי, איזושהי חבירה מאוד אינטנסיבית של מאוד חשיבה משותפת עם החינוך, בריאות גם, כדי לחשוב. אנחנו גם יושבים בוועדות בינקצועיות בחינוך, הם נכנסים אלינו ואנחנו נכנסים אליהם. יש איזושהו שילוב ידיים מאוד טוב אני חושבת. יחד עם זאת הרבה מאוד פעמים מנסים בלחץ לא מתון לגרום לנו לעשות כל מיני פעולות שאנחנו סבורות, או להימנע מלעשות פעולות, אבל בעיקר לעשות. אחד הדברים שאנחנו עובדים עליו, יש איזה דיאלוג מתאים, זה באמת להבין את השפות זה של זו.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

אני יכולה להגיד לך שלקחתי על עצמי לייצר מצב שבו מנהל חינוך ומנהל השירותים החברתיים ייצרו שפה משותפת, ואז רמת התסכול של כל אחד מהצדדים תרד.

גב' שרית צרפתי:

זה גם השפה, ואני חושבת שזו גם ההבנה של באמת המגבלות של כל אחד מאיתנו והסמכויות של כל אחד מאיתנו. אני חושבת שזה נעשה ביום-יום ולא מעט, אלי מגיעים הרבה מאוד מקרים כאלה ואז הדיאלוג שלי הוא באמת עם מקבילותי בחינוך.

גב' מירב:

אני חושבת שבמשך השנים כבר למדנו.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

לא יזיק לשכלל את זה.

עמוד 35 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

גב' שרית צרפתי:

זו עבודה מתמדת, הדיאלוג הזה. פשוט עבודה מתמדת.

קריאה:

גם צריך לדעתי פעם בתקופה לעשות מפגש בבתי הספר של האזור עם אותה מחלקה.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

לגמרי.

קריאה:

אצלנו באזור יש קשר מתמיד.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אם יש עוד משהו שאת רוצה? מישהו רוצה לשאול עוד משהו על חוק הנוער? או אולי את רוצה להגיד עוד איזשהו משהו?

מר מושיקו:

אני מושיקו מהמחלקה לנוער וצעירים, תנועות הנוער. אולי אני אגיד משהו. אנחנו תמיד מדברים בדברים האלה על הפורמאלי וברור לנו, או ברור לפחות לי כיושב ומסתכל מהצד, שברור הקשר בין החינוך הפורמאלי לרווחה ואיך זה עובד. ואני דווקא חושב שתחום החינוך הבלתי פורמאלי זה תחום שמאוד חשוב להכשיר אותו לזהות בכלל. זאת אומרת, מה זה אומר ואיפה נקודות הזיהוי.

גב' שרית צרפתי:

הייתי אצלכם לפני התוכנית של החופים, ב'אכפת'.

מר מושיקו:

אכפת זה קידום נוער

עמוד 30 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מנהל חינוך הוא מאוד גדול.

מר מושקו:

במחלקה לנוער וצעירים אנחנו יוצאים גם עם פרויקטים לצורך העניין בקיץ, ששם אנחנו פוגשים כל מיני סיפורים של נוער, חלקם קשים. אנחנו מפיצים אותם. אבל אני אומר, יש לנו לא מעט רכזים שנמצאים בשטח. הם חווים את הילדים לפעמים בטיולים 24/7, והם מזהים כל מיני דברים. ואני חושב שדווקא במקום הזה לא תמיד ברור א' אם אני קורא נכון את המפה, ואם אני יודע להגיד שמה שאני רואה זה מה שאני חושב. ואפילו את המקום הזה של האומץ לפעול ולעשות את הצעד. כי עכשיו אני צריך להתמודד, אני בחור צעיר בן 21 או 22, או גם 30 ו-40, ורגע, מאיפה הזכות שלי להגיד שמה שאני רואה, או מה שאני חושב שאני רואה הוא זה. עשינו שנה שעברה פגישה סביב שומרי הסף כדי לזהות, שוב סביב בני נוער, אבל בעיניי חשוב רגע לעשות גם הכשרה לעובדים שלנו, שהם לא מעט.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

יש אפשרות? ממי מבקשים? מנרי?

גב' שרית צרפתי:

רציתי להציע את עצמי.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מעולה, את לוקחת את זה תחת אחריותך?

גב' שרית צרפתי:

אנחנו נדבר אחרי זה.

גב' מירב:

קיבלנו דיווחים ופניות מצופים בבני דן, אני יכולה להגיד שאתה רואה שהמדריך המבוגר יותר העביר, אבל אתה מבין שמישהו צעיר יותר העביר את הדיווח.

עמוד 37 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אבל לעשות את זה בצורה מסודרת, אני חושבת שזה דבר מאוד חכם.

גב' מירב:

איך שזה עבר, זה דווקא עבר מצוין מהשלב שלנו.

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

מכיוון שאנחנו עוסקים בדיני נפשות זה צריך להיות מסודר.

תודה רבה לך, שרית.

סיכום ועדכונים

אופירה יוחנן וולק - היו"ר:

אנחנו כבר מסיימים, אני רק רוצה מספר עדכונים.

סטטוס טיפות החלב, כרגע כמו שאתם יודעים אנחנו כבר עוסקים זמן ב בשיפור השירות בטיפות החלב. בדצמבר נעשה אפיון בטיפות החלב. נכון לרגע בקרוב יתקיימו קבוצות מיקוד וירטואליות עם לקוחות לצורך איסוף צרכים ולמידה על חווית השירות שלהם בין היתר במספר טיפות חלב ברחבי העיר. חוץ מזה יש בדיקות בנושא טכנולוגיה מול אגף המחשוב בכל מה שקשור לייעול מערך זימון וניהול תורים. בוועדה הקודמת דיברנו על זה שבראשון לדצמבר יאוישו כל התקנים של מזכירות בטיפות החלב. אכן אוישו, וקיבלתי מפניות הציבור הודעה על כך שכמובן שתוספת המזכירות שיפרה את רמת המענה בתחנות ורואים את זה. וזה מורגש מה שנקרא. זה בנושא טיפות החלב.

קריאה:

מה זה קבוצת מיקוד וירטואלית?

עמוד 38 מתוך 40

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
יו"ר קידום מעמד הילד

ד"ר חיים נחמה:

זה טכניקה של קבלת פידבק מלקוחות.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

זה באמצעות המחשב.

קריאה:

מה הטכניקה?

ד"ר חיים נחמה:

אני לא בקיא בטכניקה, בונים שאלון. יש קבוצת שאלות שישאלו אותם, כמו חדרי צ'ט או מה, שאחר כך גם אפשר לענות על שאלות.

קריאה:

אני יודעת שעשו קבוצות לא וירטואליות.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

עושים גם וגם.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

הנושא הבא זה 'אכפת'. אני שמחה לבשר לוועדה שב-17.3 הייתה ישיבה עם המנכ"ל ובעקבות שיח שלי גם עם ראש העיר וגם עם המנכ"ל לגבי דברים מסוימים ב'אכפת', אז א' המנכ"ל אישר תקציב למרות שאנחנו באמצע שנה לתגבר את מועדוני הנוער בכל התחום של ההזנה ובתחומים נוספים שהיו חשובים. ישנה תוספת של 3 משרות של מדריכים טיפוליים שייתנו מענה לאזור עג'מי ומקומות נוספים. אנחנו נמשיך ונדאג. בפעם הקודמת דיברנו על זה שרשת החונכות החברתית תיכנס ליפו, יש לנו את זיהודיתוש', שהיא המדריכה של הרשת החברתית ביפו. מתי התחלתם?

עיריית תל-אביב-יפו

אופירה יוחנן וולק
חבר מועצת העירייה
ויו"ר קידום מעמד הילד

זיידתי יוסף סרי:

בנובמבר.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

הם התחילו בנובמבר ואנחנו מאחלים לכם בהצלחה.

אופירה יוחנן וולק-היו"ר:

זהו, אם יש למישהו משהו להגיד ואם לא אנחנו נתפזר.
תודה רבה לכולם.

*** הישיבה ננעלה ***

עמוד 40 מתוך 40